

Examenul de bacalaureat național 2014
Proba E. c)
Istorie
Simulare pentru elevii clasei a XII-a

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I. TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovné úryvky:

A. „Pre odhad úrovne rozvoja rumunskej spoločnosti medzi Karpatami(*Carpați*) a Dunajom (*Dunăre*) [...] má veľký význam diplom, ktorým uhorský kráľ Belo IV darúva v roku 1247 johanitským rytierom severínske kniežatstvo(*Țara Severinului*). [...] Z diplomu vysvitá [...] že hlavnými odvetviami hospodárstva boli: poľnohospodárstvo, chov dobytká a rybolov.Pre poľnohospodárstvo zjavným ukazovateľom jeho úrovne rozvoja je poznámka o osive a mlynoch.Ich počet musel byť dosť veľký a teda poľnohospodárstvo dosť rozvinuté, aby si zaslúžilo záznam v diplome. Vďaka optimálnym prírodným podmienkam, chov dobytká a oviec zaberá významné miesto v dobovom hospodárstve [...].

Spomenuté sú aj rumunské *kniežatstvá a vojvodstvá* , ktoré aj keď boli lenom uhorského kráľa, mali predsa len značnú samosprávu v jeho administratívnej hierarchii. [...] Z diplomu vysvitá, že tieto juhokarpatské kniežatstvá jestvovali už pred rokom 1247. Čo sa týka Litovojovho vojvodstva v Severíne (*Țara Severinului*) ako i Seneslavovho v «Kumanii» (Muntenia), spresnilo sa, že oni budú tam panovať ako i podosiaľ. [...] Diplom z roku 1247 odzrkadľuje pokročilé štádium organizovania rumunských štátnych útvarov. [...] Okrem spomínaných biskupstiev a arcibiskupstiev [...], nachádzame aj údaje o jestvovaní ozbrojených družín , ktoré tvorili vojnovú zložku rumunských kniežat.” (Șt. Ștefănescu, *Stredoveké dejiny Rumunska*)

B. „Johaniti dostali od uhorského kráľa «celý Severín (*Țară a Severinului*), spolu s kniežatstvami Ioana a Farcașa až po riekú Olt okrem kniežatstva vojvodu Litovoja». Pomenovaný aj krajina *Lytua*, tento posledný štátny útvar zostáva aj naďalej pod správou Rumunov«tak ako tam panovali aj podosiaľ » [...]. Hlavné podmienky zmluvy uzavretej medzi rytiermi a kráľom boli nasledovné: kráľ mal dostávať polovicu zo zisku, výnosu a služieb v Severíne(*Țara Severinului*) ako i z oboch spomenutých kniežatstiev Ioana a Farcașa, druhá polovica mala zasa zostať johanitským rytierom [...]. Vojvodstvo z krajiny «*Lytua*» malo vojenské povinnosti voči rytierom – navzájom – títo zasa mali byť nápomocní Rumunom. [...] v podobných podmienkach ako v Severíne «*Țara Severinului*» a «*Țara Lytua*» johanitom bola postúpená aj «celá Kumania, od rieky Olt a od transylvanských hôr..., okrem krajiny Seneslava, vojvodu Rumunov , ktorú som nechal tým, tak ako v nej panovali aj podosiaľ.»”

(I. A. Pop, I. Bolovan, *Dejiny Rumunska*)

Opierajúc sa o tieto úryvky, vyhovejte nasledovným požiadavkám:

1. Menujte z úryvku **B**, historickú oblasť, ktorú dostali johaniti. **2 body**
2. Upresnite storočie na ktoré sa vzťahuje úryvok **A**. **2 body**
3. Uvedte dvoch vodcov rumunských štátnych útvarov, o ktorých hovorí úryvok **A**, ako i **B**. **6 bodov**
4. Napíšte písmeno zodpovedajúce úryvku, v ktorom sa tvrdí, že Rumuni majú vojenské povinnosti voči johanitom. **3 body**
5. Vyberte z úryvku **A**, dve informácie nachádzajúce sa vo vzťahu príčina – následok , upresniac úlohu každej z nich (*príčina* , rešpektíve *následok*). **7 bodov**
6. Predstavte dve historické udalosti zo zakarpatskej rumunskej oblasti v XIV-om storočí. **6 bodov**
7. Uvedte jednu charakteristiku rumunskej centrálnej inštitúcie, z XVIII- ho storočia. **4 body**

II. TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovný úryvok:

„V Černoviciach (*Cernăuți*), sa utvoril revolučný výbor ,zložený z revolucionárov čo prešli za Karpaty (*Carpații*), ktorý udržiava spojenie s výborom utvoreným v Iași, do ktorého patrili najvýznamnejší členovia opozície. [...] Aj keď snaha predísť vojenskej intervencii, predpokladala naďalej umiernenosť v priebehu udalostí a vo formulovaní požiadavok, postupne s rozšírením revolúcie po celom rumunskom území, národný charakter sa stal dominantným. [...] Vasile Alecsandri a Costache Negri oznamujú N. Bălcescuovi ich «požiadavku» [...] a to «Zjednotenie s Valašskom (*Valahia*) pod jednotnou vládou a tou istou ústavou» [...]. Gh. Ghica oznamuje C. Negrimu, že ľudia z Iași vypracúvajú ústavu a [...] vyjadruje si názor o zjednotení oboch kniežatstiev. [...] P. Mavrogheni, upovedomiac toho istého C. Negri so želaním vypracovať pre Moldavu ústavu podobnú tej čo bude prijatá vo Valašsku (*Țara Românească*), zdôrazňoval, že žiadna diverzia ich nebude môcť odpútať od uskutočnenia zjednotenia.

V tomto duchu [...], v auguste 1848, M. Kogălniceanu, vypracoval dokument nazvaný *Dorințele partidei naționale în Moldova*, ktorý bol výrazom programatických požiadavok z kniežatstiev. Nemajúc ale oficiálny charakter, program mohol zahrnúť len tie požiadavky, ktoré z taktických dôvodov nemohli byť sformulované ani v programovom prehlásení *Petiția proclamatie* a ani vo vyhlásení *Proclamația* z Valašska (*Țara Românească*). [...]

Vyjadrujúc sa za zjednotenie Moldavy s Valašskom (*Moldovei cu Țara Românească*)- skutok považovaný za «najzávažnejšiu zložku , bez ktorej by neobstála celá národná myšlienka », program vyjadroval princípy podľa ktorých by sa mal vytvoriť moderný rumunský štát: úplná autonómia, občianska a politická rovnoprávnosť , národné zhromaždenie ,utvorené z predstaviteľov všetkých stavov – z radov ktorých bude zvolený aj sám panovník – ministerská zodpovednosť, sloboda tlače, osobné slobody [...], poštátnenie kláštorných majetkov, zrušenie stavovských výsad, oslobodenie a udelenie pozemkov roľníkom na základe odškodnenia.”

(Gh. Platon, *Nové dejiny Rumunska*)

Opierajúc sa o tento úryvok, vyhovejte nasledovným požiadavkám:

1. Na základe úryvku, menujte historickú oblasť, v ktorej bola prijatá *Proclamația*. **2 body**
2. Upresnite na základe úryvku, jednu charakteristiku revolučného výboru z Černovic. **2 body**
3. Uveďte revolučný program z augusta 1848 a jeho autora, na ktoré sa vzťahuje úryvok. **6 bodov**
4. Z daného úryvku uveďte dve informácie vzťahujúce sa na ústavu. **6 bodov**
5. Utvorte si na základe úryvku jeden názor na princípy navrhnuté pre budúci rumunský štát, podporiac ho dvoma informáciami z toho úryvku. **10 bodov**
6. Argumentujte za pomoci zjavnej historickej udalosti, výrok podľa ktorého politické projekty z XVIII storočia prispeli k vytvoreniu rumunského moderného štátu. (Boduje sa aj **uvedenie** jednej historickej udalosti a **použitie spojíviek** ktoré vyjadrujú príčinu, ako i konklúziu.) **4 body**

III. TEMA

(30 bodov)

Vypracujte na asi dvoch stranách, esej o ideológiách a politických praktikách z XX-ho storočia, berúc do ohľadu:

- Predstavenie dvoch charakteristík európskej demokracie z prvej polovice XX – ho storočia;
- Spresnenie dvoch európskych totalitných ideológií, ako i jednu podobnosť medzi nimi;
- Predstavenie jednej politickej praktiky, uplatňovanej totalitným režimom v Rumunsku;
- Utvorenie jedného názoru na úlohu demokratických politických praktik, vo vývoji Rumunska (*Romania*)v druhej polovici XX – ho storočia, podporiac ho historickým argumentom.

Poznámka! Boduje sa i používanie **adekvátneho historického vyjadrovania**, **štruktúra** prejavu, zdôraznenie **kauzálneho vzťahu**, vypracovanie **historického argumentu** (uvedenie zjavnej historickej udalosti a používanie spojíviek čo vyjadrujú kauzalitu a konklúzie), rešpektovanie **chronologického/logického slovosledu** historických udalostí a **zaradenie** eseje do žiadaného rozsahu.